

YUNANİSTAN'DA SENDİKA VE SİYASET

Aydınlık Dergisi, 17 Ağustos 1997

Yıldırım Koç

Yunanistan işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, 1918 yılında Yunanistan Genel İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (GSEE) kurulmasından beri önemli deneyimler kazandı. 1967 yılında Albaylar Cuntası geldiğinde GSEE direnmemiş, aksine Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na gönderdiği bir mektupta yeni yönetimin "sendikal hak ve özgürlükleri çiğnemediği"ni iddia etmişti. Aynı örgütün bugünkü 15 kişilik Yönetim Kurulu içinde Sosyalist Parti (PASOK) üyesi 8 kişi, Komünist Partisi üyesi 3 kişi, yeni sol'dan da 1 kişi var. Muhafazakar nitelikteki Yeni Demokrasi Partisi ise 3 kişiyle temsil ediliyor.

Türkiye'de genellikle, "siyasi kimliğini ceketin gibi sendikanın kapısında çıkar, içeriye öyle gir," denir. Bazı ülkelerde ise (günümüzde giderek azalmakla birlikte), siyasal çizgilere göre ayrı ayrı sendikal örgütlenmeler söz konusudur. Avusturya ve Yunanistan gibi bazı ülkelerde ise tüm siyasal görüşlerden işçiler aynı sendikanın çatısı altında bir arada bulunuyor; ancak ceketlerini sendikada da giymeyi sürdürüyorlar. Ama giyilen bu ceketler, onların ortak bir sınıf tavrı içinde bulunmasına engel olmuyor. Belirli bir siyasal görüşten sendika yöneticisi, partisinin dediklerini değil, sendikasının aldığı kararları uyguluyor. Büyük bir hoşgörü içinde, birlikte belirlenen ortak politikalar hayata geçirilmeye çalışılıyor.

Yunanistan'da bu açıdan ilginç bir durum söz konusu. 1981 öncesinde sendikalar, il birlikleri, federasyonlar ve konfederasyon içinde siyasal çizgilere göre saflaşmış kişiler birbiriyle mücadele eder, çoğunluğu alan yönetime tümüyle hakim olurmuş. 1981 yılında, PASOK'un ilk kez iktidara gelmesinin ardından çıkarılan 1264 sayılı yasayla, sendika, il birliği, federasyon ve konfederasyon yönetim organlarına yapılan seçimlerde nisbi temsil ilkesi getirilmiş.

Yunanistan sendikacılık hareketinde dört siyasal eğilim var. PASOK'lular "Paske" eğilimiyle, Komünist Partililer "Esak" eğilimiyle, Yeni Demokrasi Partisi yanlıları "Dake" eğilimiyle, yeni sol da "Özerk Müdahale" eğilimiyle temsil ediliyor. Bu eğilimlerin siyasal partilerle örgütsel bir ilişkisi yok. Bu açıdan, İngiltere, Norveç veya Avustralya gibi bir sendika-parti ilişkisinden söz edilemez. İlk başlarda siyasal partiler sendikalardaki bu "eğilimler" aracılığıyla kendi politikalarını uygulatmaya çalışırlarmış. Ancak bu çabalara tepkiler gelişmiş. Günümüzde genel kural, sendikacılık hareketindeki siyasal eğilimlerin siyasal partilerinden bağımsız olması. Buna çok özen gösteriyorlar.

Yunanistan'da sendikalar genellikle işyeri düzeyinde. Bu sendikalar bir taraftan aynı yöredeki diğer sendikalarla birlikte il birliklerinde, diğer taraftan ülkede aynı işkolundaki diğer sendikalarla federasyonlarda bir araya geliyorlar. En üst örgüt ise GSEE. Siyasal eğilimlere göre seçimler ve yönetimde nispi temsil, en alt düzeyde başlıyor, GSEE düzeyine kadar çıkıyor.

Hiçbir siyasal eğilime bağlı olmayan işçiler ve delegeler de var. Ancak bunların sayısı son derece az. 15 kişilik yönetim kurulunda bu durumda olan hiçbir üye yok. Yönetim kurulunun üstündeki organ olan 45 kişilik idare kurulunda yalnızca 1 bağımsız üye bulunuyor. Yönetim kurulunda görevler paylaşılırken de bir gelenek oluşmuş. En fazla oyu alan genel başkanlığa, ikinci yüksek oyu alan genel başkan yardımcılığına, üçüncü yüksek oyu alan da genel sekreterliğe getiriliyor. Genel Başkan PASOK'lu, Genel Başkan Yardımcısı Yeni Demokrasi Partisi'nden, Genel Sekreter ise Komünist Partisi üyesi.

Yunanistan Genel İşçi Sendikaları Konfederasyonu siyasal kimlik ile sendikal faaliyeti başarılı bir biçimde bütünleştirmede önemli bir deneyim yaşıyor. Türkiye ve Yunanistan sendikacılık hareketleri arasında gelişecek olan ilişkiler, bu açıdan da önemli bir deneyim alışverişi olanağı sağlayacaktır.